

OTSUS

27.11.2024 nr 7-26/2024-007

Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate metoodika, vastavalt Komisjoni määruse (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised, artikkel 20 lõikele 2, kooskõlastamise kohta

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektrituruseaduse (edaspidi ELTS) § 93 lõige 6 punkti 1 kohaselt kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning selle alusel kehtestatud komisjoni määrustes sätestatud tingimuste täitmist.

ELTS § 93 lõige 6 punkti 6 kohaselt Konkurentsiamet väljastab ELTS-is sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

Euroopa Komisjoni Määrusega (EL) 2015/1222 kehtestati võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (edaspidi ka CACM või CACM määrus)¹.

CACM artikkel 9 lõike 1 kohaselt töötavad põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad välja CACM määrusega nõutud tingimused ja meetodid ning esitavad need heakskiitmiseks koostööametile või pädevale reguleerivale asutusele vastavalt CACM määruses sätestatud tähtaegadele. Erandlikel asjaoludel, eelkõige juhul, kui tähtajast ei ole võimalik kinni pidada põhivõrguettevõtjatest või määratud elektriturukorraldajatest sõltumatute asjaolude tõttu, võib tingimuste või meetodite tähtaegu pikenda lõike 6 kohaste menetluste puhul koostööamet, lõike 7 kohaste menetluste puhul võivad seda teha kõik pädevad reguleerivad asutused ühiselt ja lõike 8 kohaste menetluste puhul võib seda teha pädev reguleeriv asutus.

Kui CACM määruse kohase tingimuste ja meetodite kehtestamise ettepaneku väljatöötamises ja kokkuleppimises peab osalema rohkem kui üks põhivõrguettevõtja või määratud elektriturukorraldaja, teevad osalevad põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad tihedat koostööd. Põhivõrguettevõtjad peavad koostöös Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (edaspidi ka ENTSO-E) ja kõigi määratud elektriturukorraldajatega korrapäraselt teavitama pädevaid reguleerivaid asutusi ja koostööametit nimetatud tingimuste ja meetodite väljatöötamise edenemisest.

CACM artikkel 9 lõike 5 kohaselt peab iga reguleeriv asutus või vajaduse korral koostööamet heaks kiitma põhivõrguettevõtjate ja määratud elektriturukorraldajate poolt ühtse järgmise päeva turu ja päevasisese turu mehhanismi arvutamiseks või rakendamiseks välja töötatud tingimused ja meetodid. Nad vastutavad lõigetes 6, 7 ja 8 nimetatud tingimuste ja meetodite heakskiitmise eest. Enne tingimuste ja meetodite heakskiitmist vaatavad koostööamet või

¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015R1222-20210315>

pädevad reguleerivad asutused pärast asjaomaste põhivõrguettevõtjate või määratud elektriturukorraldajatega konsulteerimist vajaduse korral ettepanekud läbi, et tagada nende kooskõla käesoleva määruse eesmärgiga ning aidata kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu nõuetekohasele toimimisele.

CACM artikkel 9 lõige 7 punkti a) kohaselt peab ühine võimsusarvutusmeetod kooskõlas artikkel 20 lõikega 2 saama kõigi asjaomase piirkonna reguleerivate asutuste heakskiidu.

CACM artikkel 9 lõike 10 kohaselt kui tingimuste või meetodite heakskiitmiseks vastavalt lõikele 7 või nende muutmiseks vastavalt lõikele 12 on vaja rohkem kui ühe reguleeriva asutuse otsust, peavad pädevad reguleerivad asutused kokkuleppele jõudmiseks omavahel konsulteerima, tegema tihedat koostööd ja kooskõlastama oma tegevuse. Vajaduse korral võtavad pädevad reguleerivad asutused arvesse koostööameti arvamust. Reguleerivad asutused või vajaduse korral koostööamet peavad lõigete 6, 7 ja 8 kohaselt esitatud tingimuste ja meetodite kohta tegema otsused kuue kuu jooksul pärast seda, kui koostööamet või reguleeriv asutus või asjakohasel juhul viimane asjaomane reguleeriv asutus on tingimused või meetodid kätte saanud. Ajavahemik algab järgmisel päeval pärast seda, kui ettepanek esitati koostööametile vastavalt lõikele 6, viimasele asjaomasele reguleerivale asutusele vastavalt lõikele 7 või vajaduse korral reguleerivale asutusele vastavalt lõikele 8.

CACM artikkel 9 lõike 11 kohaselt kui reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele lõikes 10 osutatud ajavahemiku jooksul või nende ühise taotluse korral või koostööameti taotlusel vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõike 3 kolmandale lõigule, võtab koostööamet kuue kuu jooksul vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõikele 3 ja artikkel 6 lõike 10 teisele lõigule vastu otsuse tingimuste või meetodite ettepanekute kohta.

CACM artikkel 9 lõike 12 kohaselt kui koostööamet või kõik pädevad reguleerivad asutused ühiselt või pädev reguleeriv asutus nõuab vastavalt lõigete 6, 7 ja 8 kohaselt esitatud tingimuste või meetodite muutmist enne nende heakskiitmist, peavad asjaomased põhivõrguettevõtjad või määratud elektriturukorraldajad esitama muudetud tingimuste või meetodite ettepaneku heakskiitmiseks kahe kuu jooksul alates koostööameti või pädevate reguleerivate asutuste või pädeva reguleeriva asutuse taotluse saamisest. Amet või pädevad reguleerivad asutused või pädev reguleeriv asutus teevad muudetud tingimuste või meetodite kohta otsuse kahe kuu jooksul alates nende esitamisest. Kui pädevad reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele lõikes 7 osutatud tingimuste või meetodite osas kahe kuu pikkuse tähtaja jooksul või nende ühise taotluse korral või koostööameti taotlusel vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõike 3 kolmandale lõigule, võtab koostööamet kuue kuu jooksul vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõikele 3 ja artikkel 6 lõike 10 teisele lõigule vastu otsuse muudetud tingimuste või meetodite kohta. Kui asjaomased põhivõrguettevõtjad või määratud elektriturukorraldajad ei esita tingimuste ja meetodite muutmise ettepanekut, kohaldatakse artikkel 9 lõikes 4 kirjeldatud menetlust.

CACM artikkel 9 lõike 14 kohaselt CACM määruse kohaste tingimuste ja meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad peavad avaldama need tingimused ja meetodid internetis pärast nende heakskiitmist ameti või pädevate reguleerivate asutuste poolt, või kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste ja meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on artikli 13 kohaselt konfidentsiaalne.

CACM artikkel 20 lõike 2 kohaselt peavad kõik koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjad esitama ühise koordineeritud võimsusarvutuse meetodi ettepaneku võimsusarvutuse ala jaoks.

CACM artikkel 21 lõike 1 kohaselt peab iga kooskõlas artikkel 20 lõikega 2 määratud

koordineeritud võimsusarvutuse ala kohta esitatav ühise võimsusarvutuse metoodika kasutuselevõtmise ettepanek sisaldama vähemalt järgmist teavet iga võimsusarvutuse ajavahemiku kohta:

a) meetodid selliste võimsusarvutuse sisendandmete arvutamiseks, mis peavad hõlmama järgmiseid näitajaid:

- i) talitluskindluse varu väljaselgitamise metoodika kooskõlas artikliga 22;
- ii) võrgu talitluskindluse piirangute, võimsusarvutusega seotud erandolukordade ja võimalike jaotamispiirangute väljaselgitamise metoodika kooskõlas artikliga 23;
- iii) tootmise muutmise võtmete väljaselgitamise metoodika kooskõlas artikliga 24;
- iv) võimsusarvutuses arvesse võetavate talitluskindluse tugimeetmete väljaselgitamise meetod kooskõlas artikliga 25;

b) võimsusarvutusmeetodi üksikasjalik kirjeldus, mis peab hõlmama järgmist:

- i) rakendatava võimsusarvutusmeetodi matemaatiline kirjeldus koos mitmesuguste võimsusarvutuse sisendandmetega;
- ii) eeskirjad piirkonnasiseste ja piirkonnaüleste vahetuste õigustamatu diskrimineerimise vältimiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa punktiga 1.7;
- iii) võimaliku ettejaotatud piirkonnaülese võimsuse arvessevõtmise eeskirjad;
- iv) eeskirjad kriitiliste võrguelementide võimsusvoogude reguleerimiseks või piirkonnaülese võimsuse reguleerimiseks seoses talitluskindluse tugimeetmetega ja kooskõlas artikliga 25;
- v) voopõhise meetodi puhul võimsuse ülekandmise jaotustegurite arvutamise ning kriitiliste võrguelementide ohutusvarude arvutamise matemaatiline kirjeldus;
- vi) koordineeritud netoülekandevõimsuse põhise meetodi puhul piirkonnaülese võimsuse arvutamise eeskirjad, muu hulgas eeskirjad kriitiliste võrguelementide läbilaskevõime tõhusaks jaotamiseks erinevate pakkumispirkondade piiride vahel;
- vii) kui kriitiliste võrguelementide võimsusvooge mõjutavad erinevate koordineeritud võimsusarvutuse alade piirkonnaülesed tehinguvõimsused, siis ka eeskirjad kriitiliste võrguelementide läbilaskevõime jaotamiseks erinevate koordineeritud võimsusarvutuse alade vahel selliste voogude võimaldamiseks;

c) piirkonnaülese võimsuse valideerimise metoodika kooskõlas artikliga 26.

CACM artikkel 21 lõike 2 kohaselt tuleb päevasisese võimsusarvutuse ajavahemiku puhul võimsusarvutuse metoodikasse kaasata ka võimsuse ümberhindamise sagedus kooskõlas artikli 14 lõikega 4 ning sageduse valimise põhjendus.

CACM artikkel 21 lõike 3 kohaselt peab võimsuse arvutamise metoodika hõlmama varuprotseduuri juhaks, kui esialgne võimsusarvutus ei anna oodatud tulemusi.

2. Menetlusosaline

Elering AS, äriregistri kood 11022625, asukoht Kadaka tee 42, Tallinn, 12915, e-post: info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

19.01.2024 esitas Elering AS (edaspidi Elering) Konkurentsiametile kooskõlastamiseks Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala² põhivõrguettevõtjate (edaspidi ka Põhivõrguettevõtjad) ühise võimsusarvutusmeetodi päev-ette ja päevasisese perioodi jaoks, vastavalt CACM artikkel 20 lõike 2 sisule (edaspidi Metoodika). Viimane asjaomane riiklik reguleeriv asutus sai Metoodika ettepaneku kätte 24.01.2024.

Põhivõrguettevõtjad on vastavalt CACM artiklile 12 Metoodika ettepanekut koos selgitava dokumendiga avalikult konsulteerinud ENTSO-E konsultatsioonikeskkonnas perioodil 30.10.2023 kuni 30.11.2023.³

22.07.2024 jõudsid kõik asjaomased riiklikud reguleerivad asutused kokkuleppele taotleda Metoodika ettepaneku muutmist vastavalt CACM artikkel 9 lõikele 12. Vastavalt CACM artikkel 9 lõikele 10 konsulteerisid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused omavahel, tegid tihedat koostööd ja kooskõlastasid oma tegevust, et jõuda Metoodika kooskõlastamise osas kokkuleppele. 23.07.2024 edastas Konkurentsiamet Eleringile vastavasisulise taotluse.

23.09.2024 esitasid Põhivõrguettevõtjad ühiselt asjaomastele riiklikele reguleerivatele asutustele muudetud Metoodika ettepaneku, mis oli ühiselt heakskiidetud kõikide Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate poolt.

30.09.2024 esitas Elering Konkurentsiametile ka eraldi taotluse eelnimetatud muudetud Metoodika ettepaneku kooskõlastamiseks.

18.11.2024 toimus kohtumine Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklike reguleerivate asutuste ja Põhivõrguettevõtjate vahel, et konsulteerida asjaomaste põhivõrguettevõtjatega Balti riiklike reguleerivate asutuste tehtavaid muudatusi Metoodika ettepanekus. Eelnimetatud muudatused puudutavad peamiselt Metoodika vastavusse viimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artiklis 16 sisalduva nõudega tagada turuosalistele kättesaadavus koordineeritud netoülekandevõimsuse meetodi puhul vähemalt 70% talitluskindluse piiridele vastavast piirkonnaülese kauplemise olemasolevast võimsusest, võimsuse arvutaja (kui organisatsiooni) ülesannete täpsustamist, piirkonnaülese võimsuse valideerimisega seotud täpsustusi ning muid väiksemaid muudatusi. Detailsem muudatuste sisu on välja toodud Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklike reguleerivate asutuste ühises seisukohas Metoodika ettepaneku kohta (Lisa 2).

21.11.2024 kiitsid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ühiselt Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate Metoodika ettepaneku muudetud kujul heaks (Lisa 2).

4. Asjaomaste reguleerivate asutuste ühine seisukoht

Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklikud reguleerivad asutused on hinnanud Põhivõrguettevõtjate esitatud Metoodika ettepanekut ning otsustasid enne Metoodika ettepaneku kooskõlastamist muuta Metoodikat, vastavalt CACM artikkel 9 lõikele 5 ja vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõikele 6, et tagada

² Balti koordineeritud võimsusarvutuse alasse kuuluvad Eesti, Läti, Leedu, Poola, Soome ja Rootsi.

³ <https://consultations.entsoe.eu/markets/baltic-ccr-tsos-proposal-da-and-id-ccm/>

Metoodika ettepaneku kooskõla CACM ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/943. Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklike reguleerivate asutuste tehtud muudatused Metoodika ettepanekus puudutavad peamiselt Metoodika vastavusse viimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artiklis 16 sisalduva nõudega tagada turuosalistele kättesaadavus koordineeritud netoülekandevõimsuse meetodi puhul vähemalt 70% talitluskindluse piiridele vastavast piirkonnaülese kauplemise olemasolevast võimsusest, võimsuse arvutaja (kui organisatsiooni) ülesannete täpsustamist, piirkonnaülese võimsuse valideerimisega seotud täpsustusi ning muid väiksemaid muudatusi. Detailsemalt on muudatuste sisu välja toodud Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklike reguleerivate asutuste ühises seisukohas Metoodika ettepaneku kohta (Lisa 2).

Kokkuvõte

Konkurentsiamet töötas läbi 30.09.2024 Eleringi poolt ametile kooskõlastamiseks esitatud Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate ühise võimsusarvutusmeetodi päev-ette ja päevasisese perioodi jaoks, vastavalt CACM artikkel 20 lõike 2 sisule ning asub seisukohale, et pärast Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklike reguleerivate asutuste ühiselt sisse viidud muudatusi, arvestab nimetatud dokument kehtivast seadusandlusest tulenevate alusetega ning ei ole vastuolus CACM-st tuleneva regulatsiooniga.

CACM artikkel 9 lõike 14 kohaselt tingimuste ja meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad peavad avaldama need tingimused ja meetodid internetis pärast nende heakskiitmist ameti või pädevate reguleerivate asutuste poolt, või kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste ja meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on artikli 13 kohaselt konfidentsiaalne.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 93 lõige 6 punktile 6 ja CACM artikkel 9 lõige 7 punktile a)

otsustan:

kooskõlastada Elering AS poolt Konkurentsiametile esitatud Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate ühine võimsusarvutusmeetod päev-ette ja päevasisese perioodi jaoks, vastavalt Komisjoni määruse (EL) 2015/1222, 24. juuli 2015, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised, artikkel 20 lõike 2 sisule.

Käesoleva otsusega mittenõustumise korral on õigus esitada kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule. Kaebuse halduskohtule võib esitada 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisad:

1. Capacity calculation methodology for the day-ahead and intraday market timeframes within the Baltic Capacity Calculation Region
2. POSITION PAPER BY ALL BALTIC CAPACITY CALCULATION REGION NATIONAL REGULATORY AUTHORITIES ON THE ALL BALTIC CAPACITY CALCULATION REGION TRANSMISSION SYSTEM OPERATORS' PROPOSAL FOR CAPACITY CALCULATION METHODOLOGY FOR THE DAY-AHEAD AND INTRADAY MARKET TIMEFRAMES WITHIN THE BALTIC CAPACITY CALCULATION REGION